

**TRỢ GIÚP XÃ HỘI ĐỐI VỚI NGƯỜI KHUYẾT TẬT
TRÊN ĐỊA BÀN THÀNH PHỐ TRÀ VINH HIỆN NAY: THỰC TRẠNG VÀ GIẢI PHÁP**

Ths. Tài Lê Khanh¹

Tóm tắt

Nghị quyết số 15- NQ/TU của Ban Chấp hành Trung ương khóa XI nhấn mạnh: “Tiếp tục hoàn thiện chính sách trợ giúp xã hội. Củng cố, nâng cấp hệ thống cơ sở trợ giúp xã hội, phát triển mô hình chăm sóc người có hoàn cảnh đặc biệt tại cộng đồng, khuyến khích sự tham gia của khu vực tư nhân vào triển khai các mô hình chăm sóc người cao tuổi, trẻ em mồ côi, người khuyết tật...”. Như vậy, có thể nói trong những năm qua, Đảng và Nhà nước đã rất quan tâm đến công tác trợ giúp xã hội đối với người khuyết tật, góp phần đáng kể vào việc đảm bảo an sinh cho người dân. Tuy nhiên, trên thực tế việc thực hiện các chính sách trợ giúp xã hội còn chưa được hoàn thiện. Do vậy, trên cơ sở nghiên cứu chính sách trợ giúp xã hội đối với người khuyết tật trên địa bàn cụ thể ở thành phố Trà Vinh, bài viết nêu một vài định hướng cơ bản góp phần hoàn thiện chính sách trợ giúp xã hội ở địa phương trong thời gian tới

Từ khóa: *người khuyết tật, trợ giúp xã hội, thành phố Trà Vinh*

1. Đặt vấn đề

Thành phố Trà Vinh là trung tâm chính trị, hành chính, kinh tế - xã hội của tỉnh Trà Vinh với diện tích tự nhiên 6.816,2 ha, gồm có 10 đơn vị hành chính cấp xã (gồm 09 phường và 01 xã), với tổng số 72 khóm, ấp. Dân số toàn thành phố Trà Vinh có 110.216 người, trong đó dân tộc Kinh chiếm 76,83%, dân tộc Khmer chiếm 17,83%, dân tộc Hoa chiếm 5,07%, dân tộc khác chiếm 0,51%. Tình hình kinh tế, văn hóa, xã hội, an ninh trật tự trên địa bàn thành phố có nhiều chuyển biến tích cực. Hàng năm, tốc độ tăng trưởng kinh tế của thành phố bình quân đạt từ 14% trở lên, thu nhập bình quân đầu người hiện nay đạt 63 triệu đồng/người/năm. Cơ sở hạ tầng kỹ thuật, xây dựng nông thôn mới, đô thị văn minh được quan tâm đầu tư. Sự nghiệp giáo dục, đào tạo, xây dựng trường chuẩn quốc gia, chăm sóc sức khỏe Nhân dân, văn hóa, thể thao, giảm nghèo, giải quyết việc làm, đền ơn đáp nghĩa được quan tâm thực hiện; kết hợp chặt chẽ giữa phát triển kinh tế - xã hội với củng cố quốc phòng - an ninh; tình hình an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội luôn ổn định và được giữ vững, đời sống của Nhân dân ngày càng được cải thiện. Tuy nhiên, đến nay thành phố Trà Vinh vẫn còn 235 hộ nghèo chiếm tỷ lệ 1% và 642 hộ cận nghèo chiếm tỷ lệ 2,72%, trong đó đáng chú ý là đời sống một bộ phận người khuyết tật trên địa bàn thành phố còn nhiều khó khăn. Theo số liệu thống kê đến tháng 6 năm 2019, thành phố Trà Vinh có 1.121 người khuyết tật được hưởng trợ cấp xã hội, trong đó: khuyết tật nặng là 841 người, khuyết tật đặc biệt nặng là 278 người, người khuyết tật đang mang thai hoặc nuôi 2 con dưới 36 tháng tuổi là 2 người [4]. Phần lớn người khuyết tật trên địa bàn thành phố không được đi học và không có việc làm, đời sống vật chất và tinh thần còn gặp rất nhiều khó khăn. Như vậy có thể thấy việc thực hiện các chính sách hỗ trợ người khuyết tật trên địa bàn thành phố Trà Vinh là cần thiết.

2. Thực trạng các chính sách hỗ trợ người khuyết tật trên địa bàn thành phố Trà Vinh hiện nay

Khoản 1, Điều 2, Luật Người khuyết tật năm 2010 quy định: Người khuyết tật là người bị khiếm khuyết một hoặc nhiều bộ phận cơ thể hoặc bị suy giảm chức năng được biểu hiện dưới dạng tật khiến cho lao động, sinh hoạt, học tập gặp khó khăn. Người khuyết tật chia thành 6 nhóm: khuyết tật vận động, khuyết tật nghe nói, khuyết tật nhìn, khuyết tật thần kinh tâm thần,

¹ Trường Đại học Trà Vinh

NGHIÊN CỨU – TRAO ĐỔI

khuyết tật trí tuệ, khuyết tật khác. Mức độ khuyết tật chia thành 3 nhóm: người khuyết tật đặc biệt nặng, người khuyết tật nặng, người khuyết tật nhẹ.

Trợ giúp xã hội (TGXH) là một trong những chính sách xã hội cơ bản của quốc gia để trợ giúp người nghèo, nhóm yếu thế và dễ bị tổn thương ổn định cuộc sống và tái hòa nhập cộng đồng. TGXH là sự hỗ trợ bằng tiền hoặc hiện vật của chính phủ và của cộng đồng, bao gồm trợ giúp xã hội thường xuyên, trợ giúp xã hội đột xuất, khẩn cấp và chăm sóc xã hội, trên cơ sở đối tượng hưởng lợi không phải đóng góp để giúp đỡ cho cá nhân, gia đình gặp rủi ro có thể duy trì mức sống tối thiểu theo quy định của pháp luật. TGXH hướng đến mục tiêu là từng bước bảo đảm cuộc sống an toàn, bình đẳng, hạnh phúc và phát triển của nhân dân. Đối tượng của TGXH là mọi người dân gặp rủi ro rơi vào hoàn cảnh khó khăn không tự bảo đảm được cuộc sống của bản thân ở mức tối thiểu và vươn lên hòa nhập cộng đồng.

Trong thời gian qua, tỉnh Trà Vinh đã ban hành nhiều chính sách hỗ trợ về nhiều mặt đối với người khuyết tật: Quyết định số 419/QĐ/UBND của UBND tỉnh về Quyết định phê duyệt Đề án đào tạo nghề cho lao động nông thôn giai đoạn 2012-2015; Kế hoạch số 550/KH-STP của Sở Tư pháp về Triển khai thực hiện chính sách trợ giúp pháp lý cho người khuyết tật trên địa bàn tỉnh Trà Vinh năm 2017; Kế hoạch số 28/KH-SGDĐT về Giáo dục hòa nhập học sinh khuyết tật giai đoạn 2018-2020... Trên cơ sở các văn bản chỉ đạo của tỉnh, thành phố Trà Vinh đã cụ thể hóa các chính sách hỗ trợ cụ thể đối với người khuyết tật trên địa bàn. Các hình thức hỗ trợ được tiến hành dưới nhiều hình thức: hỗ trợ bằng tiền mặt hàng tháng (Người khuyết tật nặng: số tiền 399.870.000 đồng; người khuyết tật đặc biệt nặng: số tiền 169.560.000 đồng; hộ gia đình trực tiếp chăm sóc người khuyết tật đặc biệt nặng: số tiền 64.800.000 đồng), hỗ trợ chi phí mai táng, chính sách hỗ trợ cho các đối tượng có nhu cầu học nghề, các hoạt động giao lưu văn hóa, văn nghệ, thể dục thể thao, vui chơi giải trí dành cho người khuyết tật được các cấp, các ngành quan tâm hưởng ứng, qua đó góp phần giúp người khuyết tật tăng cường rèn luyện sức khỏe, cải thiện đời sống tinh thần, xóa bỏ mặc cảm, tham gia hòa nhập cộng đồng. Tổ chức thăm hỏi, tặng quà cho người khuyết tật có hoàn cảnh đặc biệt khó khăn tại cộng đồng và các bảo trợ xã hội trên địa bàn tỉnh nhân các ngày lễ, tết như: Ngày người khuyết tật Việt Nam (18/4), Ngày Quốc tế thiếu nhi (01/6), Ngày Quốc tế người khuyết tật (03/12)... [5]

Tuy nhiên, trong việc triển khai các chính sách TGXH đối với người khuyết tật trên địa bàn thành phố Trà Vinh gặp một số khó khăn, vướng mắc như: một số xã, phường trên địa bàn chưa nhìn nhận được tầm quan trọng của việc thực hiện chính sách TGXH đối với người khuyết tật; việc phối hợp với các cơ quan liên quan triển khai thực hiện, đồng thời tuyên truyền, chỉ đạo các đơn vị thực hiện các quy định về công tác người khuyết tật và những chủ trương, chính sách liên quan đến người khuyết tật còn thụ động, chủ yếu đợi hướng dẫn từ cơ quan cấp trên; việc đánh giá hiệu quả các chính sách trợ giúp còn chưa thực hiện thường xuyên, chưa lắng nghe được nguyện vọng của người khuyết tật; công tác giải quyết việc làm cũng như tuyển dụng người lao động khuyết tật hiệu quả chưa cao do những rào cản về sức khỏe, tâm lý, thị trường lao động...

Nguyên nhân của những hạn chế, bất cập từ thực tiễn thực hiện chính sách TGXH đối với người khuyết tật trên địa bàn thành phố Trà Vinh trong thời gian qua:

Thứ nhất, nhận thức chung về công tác TGXH đối với người khuyết tật nhìn chung còn mờ nhạt; công tác truyền thông, vận động để nâng cao nhận thức cho cán bộ, công chức và người dân về TGXH trong những năm qua tuy đã xác định được nội dung và sử dụng kết hợp nhiều phương pháp, công cụ truyền thông nhưng hiệu quả chưa cao.

Thứ hai, việc phát triển đội ngũ cán bộ, viên chức các cấp làm công tác TGXH đối với người khuyết tật nhìn chung còn thiếu về nhân lực lẫn chuyên môn nghiệp vụ. Thế nên việc thiếu đội ngũ cán bộ chuyên nghiệp dẫn đến việc khó có hoạt động nghề nghiệp chuyên nghiệp.

NGHIÊN CỨU – TRAO ĐỔI

Thứ ba, người khuyết tật có trình độ, kỹ năng lao động chưa cao, đồng thời nhiều người khuyết tật còn mặc cảm, tự ti, ỷ lại và chưa thật sự quyết tâm cũng như chưa có định hướng đúng đắn đối với việc học nghề, mặt khác các nhà tuyển dụng còn chưa thật sự quan tâm đến việc tuyển dụng người khuyết tật, coi đó vẫn là vấn đề từ thiện nên chưa có sự đánh giá đúng mức vai trò, khả năng của người khuyết tật...

3. Một số định hướng tăng cường hiệu quả công tác TGXH trên địa bàn thành phố Trà Vinh trong thời gian tới

Có thể thấy rằng, việc thực hiện chính sách hỗ trợ đối với người khuyết tật trong thời gian qua đã được thành phố Trà Vinh quan tâm, tuy nhiên để tạo điều kiện cho người khuyết tật phát huy hơn nữa khả năng của bản thân phục vụ việc ổn định cuộc sống, hòa nhập cộng đồng, đóng góp cho sự phát triển kinh tế xã hội của tỉnh Trà Vinh nói riêng và cả nước nói chung, trong thời gian tới các chính sách hỗ trợ của thành phố đối với người khuyết tật cần hướng đến một số định hướng như sau:

Một là, từng bước hoàn thiện chính sách đối với người khuyết tật nói chung

Người khuyết tật nhìn chung trong thời gian qua được hưởng các chính sách hỗ trợ của nhà nước tùy vào từng trường hợp, mức độ khuyết tật cụ thể. Do vậy, trước hết cần có sự đổi mới và hoàn thiện những tiêu chí xác định mức độ khó khăn của người khuyết tật, nhu cầu của người khuyết tật để xây dựng cũng như thực hiện nhất quán những chính sách đối với người khuyết tật nói chung và người khuyết tật trên địa bàn thành phố Trà Vinh nói riêng. Mặt khác, hiện nay các chính sách hỗ trợ của Nhà nước chỉ áp dụng đối với hai đối tượng người khuyết tật nặng và đặc biệt nặng và hai nhóm đối tượng là người nhận nuôi dưỡng chăm sóc người khuyết tật đặc biệt nặng và người khuyết tật mang thai hoặc nuôi con dưới 36 tháng tuổi chứ chưa có nhiều sự hỗ trợ đến đối tượng người khuyết tật nhẹ trên địa bàn thành phố Trà Vinh nói riêng cũng như cả nước nói chung. Do vậy cần xem xét mở rộng đối tượng được hưởng chính sách hỗ trợ của Nhà nước cho các đối tượng là người khuyết tật đã được cấp Giấy xác định mức độ khuyết tật ở mức độ nhẹ, để hỗ trợ, động viên và tạo điều kiện cho người khuyết tật đi khám chữa bệnh tái hòa nhập cộng đồng vì phần lớn người khuyết tật mức độ nhẹ cũng có hoàn cảnh khó khăn.

Mặt khác, các chính sách hỗ trợ người khuyết tật bên cạnh mang tính trợ giúp bằng vật chất cụ thể, chính quyền thành phố Trà Vinh cần hướng đến việc hỗ trợ vay ưu đãi để đầu tư hoạt động sản xuất kinh doanh, ưu tiên cho thuê mặt bằng thuận tiện... tạo điều kiện cho người khuyết tật có cơ hội lao động sản xuất, tự vươn lên trong cuộc sống.

Hai là, tăng cường công tác truyền thông, phổ biến chủ trương, chính sách, pháp luật của Nhà nước đến người khuyết tật trên địa bàn.

Đẩy mạnh tuyên truyền nâng cao nhận thức toàn xã hội về lĩnh vực người tàn tật trên các phương tiện thông tin đại chúng, nhất là ở các cấp xã, phường để mọi người dân có thể chia sẻ, giúp đỡ người khuyết tật, tránh những thái độ bàng quan, phân biệt đối xử đối với người khuyết tật, tạo điều kiện, cơ hội để người khuyết tật tự tin, phấn đấu vươn lên, tiếp tục khẳng định sự quan tâm của Đảng, Nhà nước, sự chung tay của toàn xã hội trong việc thực hiện chính sách an sinh xã hội đối với người khuyết tật, tạo sự ảnh hưởng lan tỏa trong cộng đồng, thu hút, thuyết phục các cơ quan, tổ chức, cá nhân trong và ngoài thành phố tham gia tích cực trợ giúp người khuyết tật. Đồng thời, làm tốt công tác tuyên truyền, phổ biến các chủ trương chính sách của Đảng, Nhà nước còn là cơ hội để người khuyết tật có thể tiếp cận đến các chính sách hỗ trợ một cách nhanh nhất và hiệu quả nhất.

Ba là, đẩy mạnh việc xã hội hóa công tác TGXH đối với người khuyết tật

Để công tác trợ giúp xã hội đối với người khuyết tật ngày càng phát huy hiệu quả, bên cạnh các chính sách hỗ trợ của nhà nước nói chung thì rất cần đến sự chung tay của toàn xã hội, nhất là các doanh nghiệp với nhiều hình thức phong phú như: thường xuyên tổ chức các lớp tập huấn và cung cấp các tài liệu về giáo dục hướng nghiệp, khuyến khích các doanh

NGHIÊN CỨU – TRAO ĐỔI

nghiệp đánh giá, nhìn nhận người khuyết tật như những người có khả năng lao động và tạo cơ hội việc làm cho người lao động khuyết tật; để thực hiện có hiệu quả các chính sách hỗ trợ đối với người khuyết tật cần có sự phối hợp với các cơ quan, đơn vị liên quan tham mưu các cấp, các ngành thực hiện tốt công tác người khuyết tật nhất là trong công tác đầu tư xây dựng mới, cải tạo, nâng cấp công trình kết cấu hạ tầng giao thông, đẩy mạnh khuyến khích các đơn vị vận tải đầu tư bổ sung phương tiện mới có thiết bị hỗ trợ người khuyết tật, khuyến khích sự tham gia nhiều hơn nữa của các doanh nghiệp trong việc triển khai các mô hình chăm sóc người cao tuổi, trẻ em mồ côi, trẻ em bị bỏ rơi, người khuyết tật, nhất là mô hình nhà dưỡng lão...

Bốn là tăng cường công tác đào tạo nghề, tạo điều kiện cho người khuyết tật nỗ lực vươn lên

Đời sống của người khuyết tật vô cùng khó khăn cả về sinh hoạt, tâm lý lẫn tài chính. Hỗ trợ giải quyết việc làm, nhằm tìm cho người khuyết tật một công việc phù hợp không chỉ giúp nhóm lao động này tự tin vượt lên hoàn cảnh, hòa nhập cộng đồng, góp phần giảm bớt gánh nặng cho gia đình và xã hội... đồng thời đây còn là điều kiện giúp họ tham gia đóng góp vào các hoạt động xã hội, góp phần vào công cuộc xây dựng phát triển địa phương. Do vậy, thành phố Trà Vinh cần phát triển các mô hình dạy nghề và tạo việc làm cho người khuyết tật nhằm giúp họ có cơ hội tăng thêm thu nhập, ổn định cuộc sống, chủ động vươn lên hòa nhập cộng đồng.

Mặt khác, các chính sách hỗ trợ của Đảng, Nhà nước và các đoàn thể địa phương là rất quan trọng nhưng xét cho cùng thì chính bản thân người khuyết tật cũng phải có ý thức tự vươn lên, tránh tâm lý tự ti, mặc cảm. Người khuyết tật phải nỗ lực hòa nhập với xã hội, tham gia Hội đoàn, tạo sự giao lưu học hỏi kinh nghiệm lẫn nhau giữa các thành viên, đồng thời thông qua các hội nhóm, người khuyết tật sẽ dễ dàng tìm kiếm cơ hội việc làm cũng như tiếp cận các chính sách hỗ trợ của nhà nước để từng bước nâng cao chất lượng cuộc sống.

Như vậy, có thể thấy rằng trong những năm qua thành phố Trà Vinh đã có nhiều chủ trương, chính sách nhằm thực hiện công tác TGXH đối với người khuyết tật, thực tế đời sống của người khuyết tật trên địa bàn phần nào đã được cải thiện cả về đời sống vật chất cũng như tinh thần. Tuy nhiên, đa số người khuyết tật hiện nay vẫn còn gặp rất nhiều khó khăn, cần đến sự hỗ trợ, giúp đỡ của Nhà nước và xã hội. Do vậy, việc thực hiện chính sách hỗ trợ đối với người khuyết tật cần được tiếp tục thực hiện với những bước đi và hình thức thích hợp hơn nữa, tạo điều kiện cho người khuyết tật có thể tự tin, tự chủ trong cuộc sống của bản thân và có những đóng góp tích cực cho sự phát triển chung của địa phương.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Tạ Thị Thu Hương (2017), Đảm bảo quyền tiếp cận việc làm của người khuyết tật theo pháp luật Việt Nam, *Tạp chí Nghề Luật*, số 3.
2. Hoàng Kim Khuyên (2017), Thực trạng thực hiện các quy định về quyền có việc làm đối với người khuyết tật ở Việt Nam hiện nay, *Tạp chí Nhà nước và Pháp luật*, số 2.
3. Nguyễn Quốc Sửu (2015), Chế độ an sinh của Việt Nam đối với người khuyết tật, *Tạp chí Quản lý nhà nước*, số 239.
4. Hội đồng nhân dân tỉnh Trà Vinh, Kế hoạch số 51/KH-HĐND ngày 12 tháng 4 năm 2019 về việc thực hiện chính sách trợ giúp xã hội đối với đối tượng bảo trợ xã hội trên địa bàn tỉnh theo Nghị định số 136/2013/NĐ-CP ngày 21/10/2013 của Chính phủ.
5. Ủy ban nhân dân thành phố Trà Vinh, Báo cáo số 134/BC-UBND ngày 6 tháng 5 năm 2019 Về việc tình hình triển khai, thực hiện chính sách trợ giúp xã hội đối với đối tượng bảo trợ xã hội trên địa bàn thành phố Trà Vinh theo Nghị định số 136/2013/NĐ-CP ngày 21/10/2013 của Chính phủ.
6. Ủy ban nhân dân tỉnh Trà Vinh, Kế hoạch số 2326/KH-UBND ngày 25 tháng 12 năm 2012 về việc thực hiện Đề án giúp người khuyết tật trên địa bàn tỉnh giai đoạn 2012-2020.

NGHIÊN CỨU - TRAO ĐỔI